

РЕКОНСТРУКЦІОНІСТСЬКИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

У суспільстві постійних трансформацій методологічно важливим є запровадження нових підходів до освіти з метою підготовки майбутніх фахівців до активних дій, зокрема, в професійній діяльності. Одним з таких підходів є соціально-реконструкціоністський підхід, охарактеризований в дисертації вітчизняного вченого-соціолога І. Мачуліної. Нею доведено, що базуючись на інтеграції всіх попередніх підходів, він уможливує розвиток професійної культури майбутнього фахівця в руслі соціального реконструкціонізму та зосереджує увагу саме на перетворюючій діяльності в процесі соціокультурних трансформацій [1].

Про реконструкцію ключових компетенцій фахівців як методологічної функції компетентнісного підходу до розвитку професійної культури майбутнього фахівця йдеться також в дисертації зарубіжного вченого Л. Єлагіної, однак мета і суть реконструкціоністського підходу не сформульовані. Саме перетворюючий характер даного підходу спонукав нас до з'ясування його суті та осмислення технології використання в педагогічній практиці, зокрема, у формуванні професійної культури майбутніх фахівців з фінансів і кредиту. З цією метою ми звернулися до наукової праці І. Мачуліної. Досліджуючи соціально-реконструкціоністський підхід до формування професійної культури фахівця у вищій школі, вона визначила його мету з позицій соціологічної науки – удосконалення і перетворення суспільства, виховання фахівців для трансформацій і соціальних реформ. Вона підкреслює, що для досягнення цієї мети педагоги мають акцентувати увагу на «формуванні у майбутніх фахівців таких знань і навичок, які уможливають виявлення проблем, стримуючих розвиток суспільства, і вирішувати їх» [1].

При цьому дослідниця звертає увагу на необхідність розширення ролей викладачів вищих навчальних закладів. Ми звернулися до їх узагальнення

Е. Стригою, як суб'єктів: процесу передачі знань і формування професійних компетенцій та організації цього процесу; наукового пошуку, досягнення науково-методичних результатів і організаторів науково-дослідної роботи студентів; процесу формування соціально-особистісних компетенцій, підготовки студентів до працевлаштування; науково-виробничого процесу, процесу організації практико-орієнтовної, проектної діяльності студентів; глобалізації та інтернаціоналізації діяльності університету; колективної взаємодії, спрямованої на досягнення єдиного результату; інноваційного процесу, процесу загальної творчості. [2, с. 50]. Даний перелік ролей викладачів вищих навчальних закладів, на наш погляд, найбільш відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій.

У своїй дисертації І. Мачуліна довела, що нині актуалізуються ролі педагогів як: агентів соціальних реформ і змін та керівників проектів і лідерів досліджень. Вона наголошує, що успішність реалізації цих ролей можлива за умов, якщо «в навчальних планах буде збільшена увага до суспільних наук і методів соціальних досліджень, а також до вивчення тенденцій сучасного і майбутнього розвитку суспільства, втілення в процес навчання ідеалів рівності, культурного плюралізму» [1]. З нашої точки зору, до цієї тези слід додати: «в контексті сфери професійної діяльності майбутніх фахівців, наприклад, фінансів, банківської справи та страхування». Також вважаємо за необхідне наголосити на тому, що це положення має отримати педагогічне тлумачення та обґрунтування на основі фундаментальних педагогічних теорій, що розглядаємо перспективою подальших своїх досліджень.

Логіка визначення суті конструкціоністського підходу розкрита в дисертації І. Мачуліної – слід звернутися до теорії соціального конструкціонізму (соціологічна теорія пізнання), згідно з якою соціальна реальність має два сектори. Перший – непроблематичний (в рамках якого люди користуються старими, тобто набутими знаннями) та другий – проблематичний (коли особистість стикається з проблемою, а потрібних знань для її вирішення немає). За умов трансформаційних змін у сучасному вітчизняному суспільстві людина майже постійно знаходиться в

проблематичному секторі, особливо це стосується професійної сфери діяльності. Це одна з причин високої уваги до освіти в економічно розвинених країнах, на міжнародному рівні, зокрема, прийнята нова європейська стратегія «Європа – 2020», яка встановлює три чинники зміцнення економіки: розумне зростання – розвиток економіки, заснованої на знаннях та інноваціях; стале зростання – створення економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів, екології та конкуренції; всеосяжне зростання – сприяння підвищенню рівня зайнятості населення, досягнення соціальної і територіальної згоди [3]. Розроблена також Стратегія сталого розвитку України. В рамках названих у ній чотирьох векторів руху передбачено реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави, серед яких і реформа освіти. Одним з її завдань, зазначає І. Мачуліна, є формування «такого рівня професійної культури, завдяки якому фахівець за допомогою реконструкції обов'язково знаходив би оптимальне рішення професійної проблеми» [1].

Отже, запровадження реконструкціоністського підходу в педагогічну практику формування професійної культури в майбутніх фахівців з фінансів і кредиту на часі. Він відповідає стратегічним завданням, визначеним на міжнародному та національному рівнях підготовки сучасних фахівців, зокрема, в сфері фінансової, банківської та страхової діяльності – вирішувати принципово нові завдання, що виникають у зв'язку з модернізацією сучасного суспільства.

Література

1. Мачуліна І. І. Соціально-реконструкціоністський підхід до формування професійної культури фахівця у вищій школі: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Мачуліна Ірина Іванівна; Харків. гуманіт. ун-т «Народна українська академія» МОН України. – Харків, 2008. – 32 с.
2. Стрига Е. В. Ролі викладача вищого навчального закладу / Е. В. Стрига // Наука і освіта. – 2013. – № 5. – С. 48–50.
3. EUROPE – 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth / Communication from the commission EUROPE 2020. – Brussels, 3.3.2010 COM (2010) 2020. – 37 p.